

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiatı her yerde 15 kuruş
seneligi, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE—

Cilt: V

Ankara, Mart 14 1929

Sayı: 120

Haşim'in "Bize Göre,, si

Büyük bir garp edibi «benim bütün isyan ve nefretim, adiliğe ve belâhete karşıdır» diyor. Zaten büyük san'atkârların hepsi böyledir. Haşim'in de her eserinde aynı hissi buluyoruz. Nitekim «bize göre» nin başlangıcı bu isyan ve nefreti karie hemen ifşa etmektedir:

Gazetecilik, ticaret mahiyeti aldıktan sonra, kendisine müşteri ismi verilmesi daha doğru olan kariin hoşuna gitmek gayretiyle gazeteler, tedricen sütunlarından fikrin bütün şekillerini süpürüp attılar. Atalete düşen güzel bir vücudu nasıl her taraftan yağ tabakaları kaplarsa, gazeteler de, bir taraftan yiyecek ve içecek ilânları, diğer taraftan metni tardeden resimlerin istilâsı altında kaldı. Dünya matbuatına göz atınca hükmedilir ki, zamanımızda mide ve barsak, dimağdan çok daha şerefli birer uzuv payesini bulmuştur. Hatta iri göbekli insanların etrafımızda çoğaldığına bakılırsa, birçoklarının şimdi, dimağlarını kemik mahfazasından çıkarıp karınlarında taşıdıklarına hükmetmek lâzım geliyor. Dimağ, haysiyetinden bu kadar kaybettikten sonra, hayati faaliyette, insanın filden, karıncadan, leylek ve zürafeden hiç farkı kalmıyor...

Onun bu samimî san'atkârlık kudretinden doğan şu temayülünü, bazıları basit ve sun'î bir eksantiriklik sanıyorlar; Haşim ki muasır Türkiyenin en orijinal bir üslûpkârıdır, bugünkü nesrimizin en güzel nümunesi onun yazılarıdır, böyle bir adamın kaleminde «maniyeizm» vehmetmek, yüksek san'atı ve halis san'atkârı anlamamak demektir.

Kim ki muvaffakiyetinden emin değildir, ancak o tasannudan imdat umar; düşünemez ki bu hareketi, samimiyeti kahreder. Yüksek san'atla samimiyetin münasebeti ezelidir, ve ebedi olacaktır. Son senelerde zuhur ederek resimden şiire kadar her san'at şubesine musallat olan tuhaflığın bir manası vardır. Avrupada san'atın zâfı! San'atı kadar irfanı da kuvvetli olan Ahmet Haşim bu kepezeliği hepimizden iyi bilir. Onda bizim harcıâm mantığımızı yadırgatan satırlara tesadüf edersek bilmiyoruz ki yüksek bir san'atkâr intibai karşısında bulunuyoruz. Beşerî tahassüsler arasında tahalüf görmek istemiyenler, yahut san'at eserinde isagocu mantığı arayanlar kerrat cetveli okumalıdır; çünkü bu hasısa yalnız onda vardır. Sahih san'atkâr, bizi nagehanî şaşırtabilir.

İşte üç dört satır, Haşim sinemayı anlatıyor:

«.... Sinema, böyle yormıyan masum bir göz eğlencesi kaldıkça, yorgun başın munis bir ilticagâhıdır. Her zevkini kaybetmiş ruhu, çocukluk tazeliğine kavuşturan bu karanlıkta, basit musiki, tatlı bir ninni vazifesini görür. Ben en güzel ve en dindendirici uykularımı sinemanın, ipek yastıklar gibi başın arkasına yığılan yumuşak karanlıklarına nccyurum»...

San'atı öldüren sinemaya karşı yazılmış olan şu zarif hicviyede ben temiz ve sahîh bir zevk isyanı buluyorum.

* * *

Genç nesil Ahmet Haşim'i okumalıdır; genç nesle Ahmet Haşim'i tavsiye etmelidir: çocuklarımız onda yalnız ifade güzelliği değil, orijinal ve eskimez

bir zevk, ince bir zekâ, ve emsalsiz bir realist göz bulacaktır; işte iki misal:

Şehir harici

Üç dört senedenberi uzak kırlardaki çiftliğinde, arılar, inekler, keçiler ve tavuklardan müteşekkil dost bir hayvan çenberi ortasında yaşayan âkil bir dostumu ziyarete gittim.

Şehirden tamamen uzaklaşan bu dostu, ilk bakışta tanımak müşkül oldu, saçları vahşi bir inkişaf ile uzamış, lehçesinde çetin sesler peyda olmuştu. Alnında ne hüzünden, ne neş'eden eser kalmamıştı. Tabiat, dostumu temessül etmiş ve onu bir kaya parçasına döndürmüştü.

Tabiatın insana yapacağı en büyük iyilik, şüphe yok ki cismi böyle haşin bir zırh ve içindeki ruhu da böyle bir çelik külçesi haline getirmektir. Şehirlerin sarı derisini kırların kızıl derisine değişmedikçe, güneşin ve toprağın kardeşi olmak kabil mi?....

Çingene

Dün bahar bayramıydı, yani bayramların en tabiisi! Papatya, gelincik, ve bülbül âlemi içinde, hayattan bir günün acılarını unutmak için, bütün şehir halkının şen bir kafiye halinde döküldükleri yeşil istikametleri takip ederek Kâtane deresine indim. Bu mahzun ve karanlık vadide baharı görmek hayaliyle, tozlu ve dolaşık yollar üzerinde saatlerce taban tepmiş ve ter dökmüş olanların - her sene olduğu gibi - bu sene de, kendi saffetlerine acı acı gülümsediklerine şüphe etmiyorum.

Benim Kâtanede aramağa gittiğim ne kuş, nede çiçek idi; sırf çingene görmek ve zurna dinlemek iştihakile, şu sonu gel-

mez bir akşam alacalığının kederine müstağrak olan iki dağ arasına gittim. Çingene, insanın tabiate en yakın kalan güzel bir cinsidir. Zannedilir ki, bu tunç yüzlü ve fağfur dişli kırsakinleri, beşeri şekle istihale etmiş bir takım neş'eli yeşil ağaçlardır. Çingene bizzat bahardır. Çocukluğumda gördüğüm baharlardan bugün hatırımda kalan hayal, yeşil, kırmızı, sarı şalvarlar giymiş, şarkı söyleyen ve el çırpıp bir alay genç kız içinde, tahta zurnasını çalıp, bu musikinin vahşi kahkahaları andıran müşabih akisleriyle yeşil vadileri uzun uzun inleyen genç bir çingenedir.

Heyhat! Dün Kâtane deresinde aksi sedaya hâkim, yalnız bozuk fonograf sesleriydi.

Romanve hikâye yazmağa - ne diyeyim tahammül veya tenezzül etmiyen Ahmet Haşim, de ne mükemmel bir tasvir kudreti var. Şu altı satırdaki muvaffakiyete bakınız:

« Yolumun üzerinde her sabah tesadüf ettiğim bir dilenci var. Bu zeki çehreli adam, yoklama defteri imzalamğa mahkûm bir kalem efendisi intizamile, her gün, tam saat altıyı kırk geçe köşesine gelir ve tam saat ona kadar bir tek söz söylemezsiniz, sırf gözlerinin derin elemi ve edasının sakit belâgatile gelip geçenlerin merhametini avlar. Merhametlerin, birer şaşkın güğercin telâşile, bu mahir avcının kurduğu tuzığa düşmemek için nasıl kanat çırpıklarını görmek, benim her sabahki eğlencemdir. »

Eski edebiyatçılar, böyle zahiren kolay ve basit göründükleri halde ancak müstesna fıtratta san'atkârların kalemlerinden çıkabilecek bedialara « sehlimümteni » derlerdi. « Bize göre » nin son kısmı şairin geçen seneki Paris seyahatine dair enfes notlarla intibalardan teşekkül etmektedir. Parise indiği ilk gün her yere tercihan doğru hayvanat bahçesine giden muharrir, bize mini mini parçalar halinde bu meşhur şehrin, kendi zevkine göre, pitoreskini ne güzel gösteriyor.

Ahmet Haşim « bize göre » ile Türk edebiyatına bu günün en mükemmel bir nesir modelini veriyor. Mümtaz san'atkâra alenen teşekkür etmeyi bir vazife sayıyorum.

ALİ CANİP

GEÇ KALDIM

*Bir ömür hızıyla geçtikçe yıllar
Seziyorum beni çağıran bir el,
Sakın bu olmasın beklediğim yar?
Varayım gideyim bir ayak evvel...*

*Ne kadar ok gibi fırlasam da ben
Mihlanıyor yere attığım adım;
Üzülme uzakta beni bekleyen
Yoldayım, yoldayım; biraz geç kaldım...*

*Geç kaldım, geç kaldım, bekleyenim var
Ben yorgun değilim! bu yollar uzun!!
Ömrüm de olsanız kısalın yollar
Tek gönül menzile kavuşmuş olsun.!*

REFİK FİKRET

TAVAN

*Bu akşam mum yanınca bu bir asırlık ağaç
Mehtapta orman gibi gizli yollarla doldu.
Dedi: yastığa dayan, o cam gözlerini aç,
Seyret çizgilerimde, doğduğun gün ne oldu.*

*Sihirbaz, vücudumun görmeden ötesini
Bir macun gibi çekmiş beynimi havanıdan
Alnımı yapan dülger almış kerestesini
Çok eski bir konağın oymalı tavanından*

NECİP FAZIL